

Vzdělání jako základ všeho

Sociologie

(Porodní asistentky – PS)

(Zdravotničtí záchranáři – PS)

(Všeobecné ošetřovatelky – PS)

Tomáš Doseděl
dosedel@fss.muni.cz

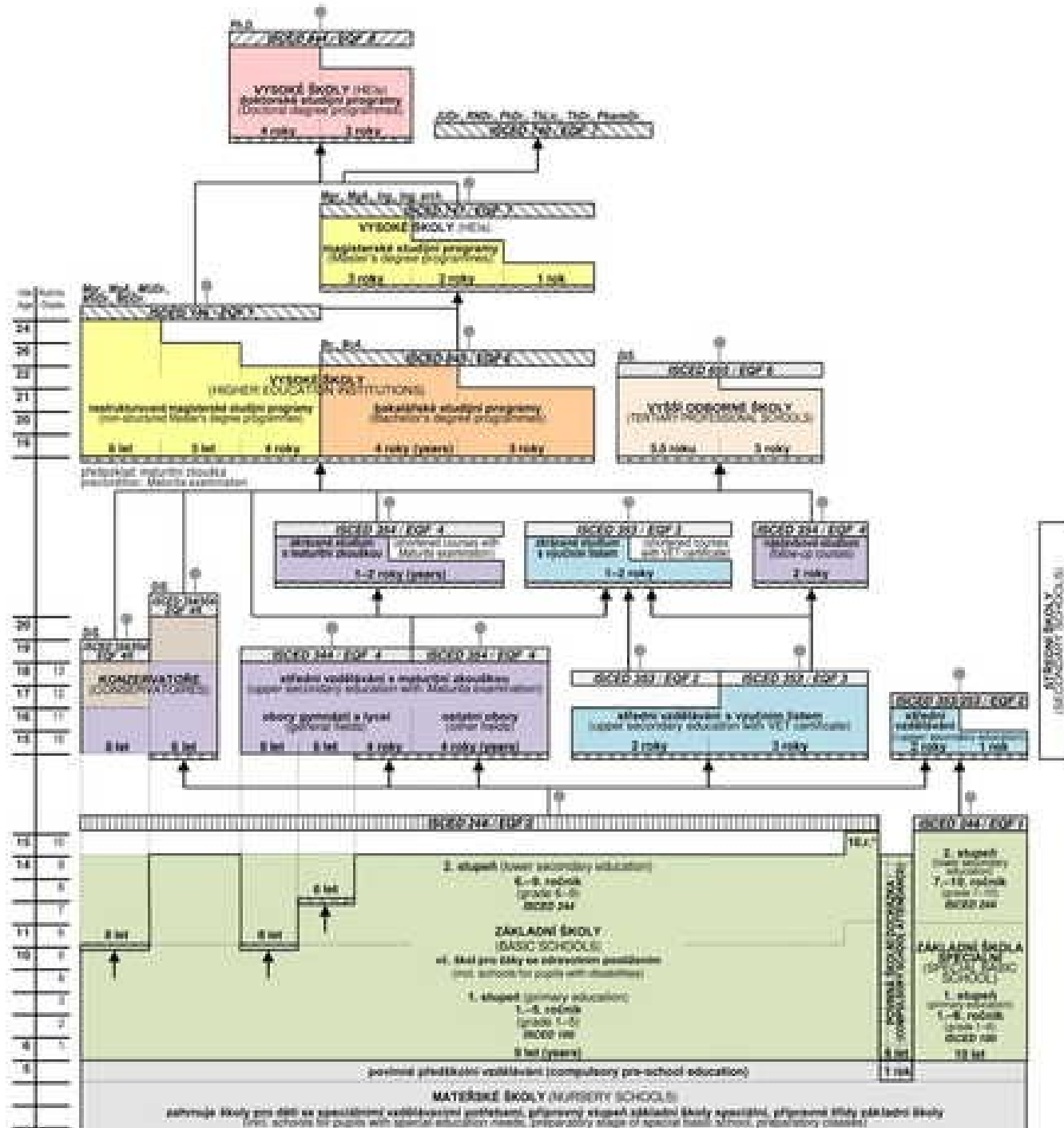
Co víme o českém vzdělání?

- Základní vzdělání
- Střední vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

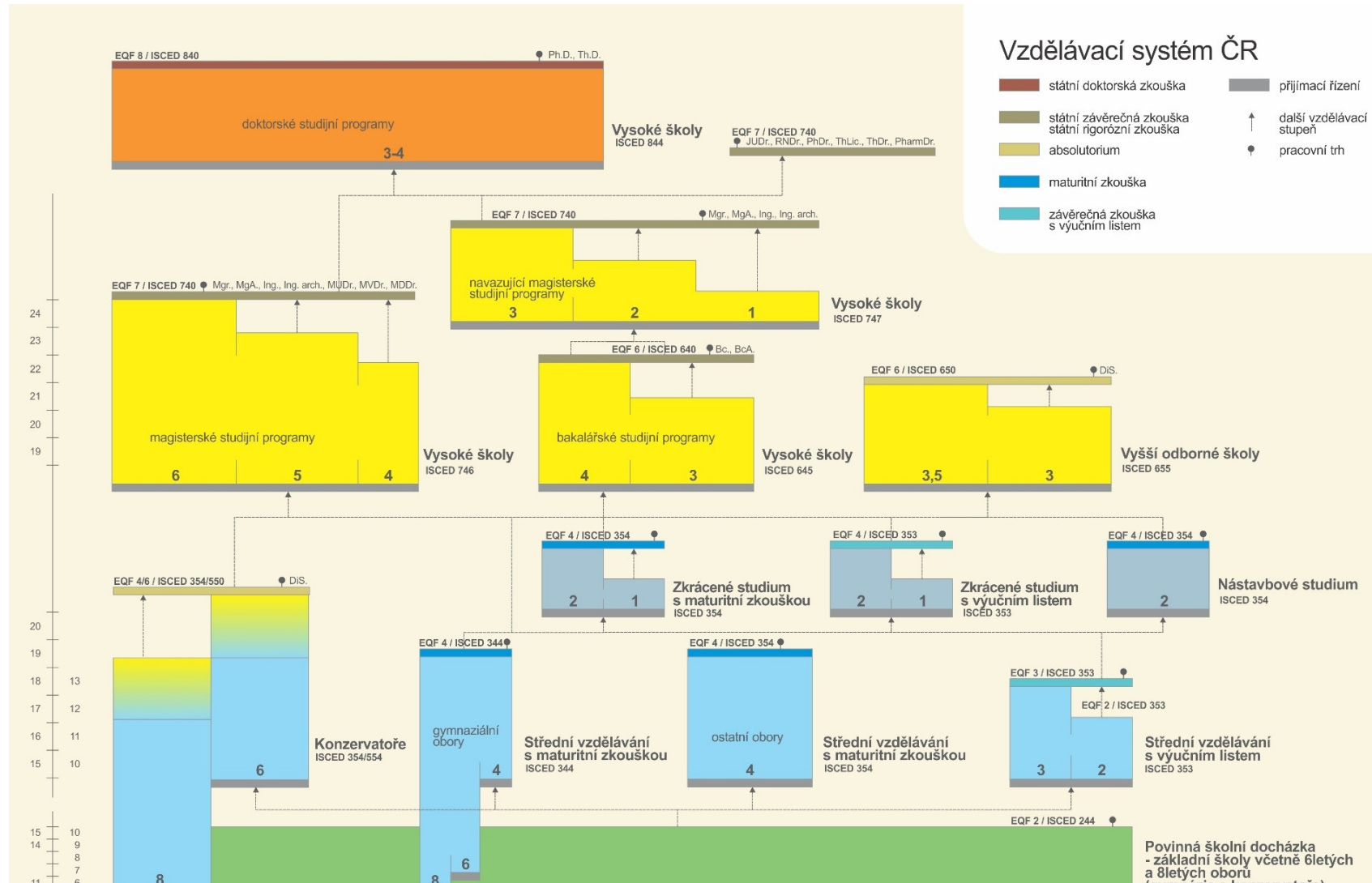
Co víme o českém vzdělání?

- Základní vzdělání
 - Základní škola
 - 8leté gymnázium
- Střední vzdělání
 - Učební obor
 - Odborné vzdělání s maturitou
 - Všeobecné vzdělání s maturitou
 - Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání
 - Bakalářské, magisterské, doktorské

Co víme o českém vzdělání?

Co víme o českém vzdělání?

Co víme o českém vzdělání?

- Základní vzdělání: ~99,999999 %
- Střední vzdělání : ~99 %
 - Učební obor 1/3
 - Vzdělání s maturitou 2/3
- Vysokoškolské vzdělání: ~34 %

Co víme o českém vzdělání?

- Sada tranzicí:
 - Po 5. třídě ZŠ
 - Po 9. třídě ZŠ
 - Po maturitě
 - Po Bc.

Co víme o českém vzdělání?

- Sada tranzicí:
 - Po 5. třídě ZŠ
 - Po 9. třídě ZŠ
 - Po maturitě
 - Po Bc.
- Čím pozdější tranzice, tím menší vliv rodiny původu

Proč chodíme do školy?

Proč chodíme do školy?

- Co to přináší:
 - Státu
 - Společnosti
 - Nám
 - Rodičům
 - Zaměstnavatelům
 - ...
- ?

Návratnost vzdělání

- Individuální
 - Ekonomické
 - Neekonomické
- Společenské
 - Ekonomické
 - Neekonomické

Návratnost vzdělání

<https://www.youtube.com/watch?v=jcuh6TlkjKw&t=625s>

Návratnost vzdělání

- Individuální
 - Ekonomické: vyšší příjem, jistota práce, kvalita zaměstnání
 - Neekonomické: lepší zdravotní stav, vyšší pocit štěstí, lepší partnerské vztahy
- Společenské
 - Ekonomické: vyšší HDP, vyšší daně
 - Neekonomické: nižší kriminalita, vyšší politická stabilita, zdravotní stav populace

Ekonomický přínos

- Získám kvalifikaci k výkonu určité práce
- Předpoklad:
 - Čím déle se vzdělávám, tím vyšší kvalifikaci získám
 - Čím vyšší mám kvalifikaci, tím složitější práci mohu vykonávat
 - Čím složitější práci vykonávám, tím více peněz za ni dostanu
- Tedy čím vyšší vzdělání, tím vyšší příjem

Ekonomický přínos

- Jak je to v Česku (Struktura mezd zaměstnanců 2021)?

Vzdělání	Průměrný příjem
ZŠ	28 672 Kč
Vyučen	31 111 Kč
Maturita	39 609 Kč
VOŠ+Bc	47 271 Kč
Mgr	61 334 Kč

Ekonomický přínos

- Další přínosy
 - Nižší riziko nezaměstnanosti (< 2 %)
 - Lepší zaměstnání (prestiž, socioekonomický index)
 - Jiné hodnoty spojené s „dobrou prací“ (seberealizace, možnost projevit iniciativu, kolektiv)

Ekonomický přínos

- Získám kvalifikaci k výkonu určité práce
- Získám určité návyky / schopnosti

Ekonomický přínos

- Získám kvalifikaci k výkonu určité práce: **certifikační role**
- Získám určité návyky / schopnosti: **signalizační role**

Ekonomický přínos

- Získám kvalifikaci k výkonu určité práce: **certifikační role**
- Získám určité návyky / schopnosti: **signalizační role**
 - Řešení složitých scénářů
 - Dlouhodobé plánování
 - Odpírání aktuálních požitků
 - Cílevědomost
 - Práce v týmu
 - ...

Neekonomický přínos

- Proč by měli být vzdělanější lidé zdravější?

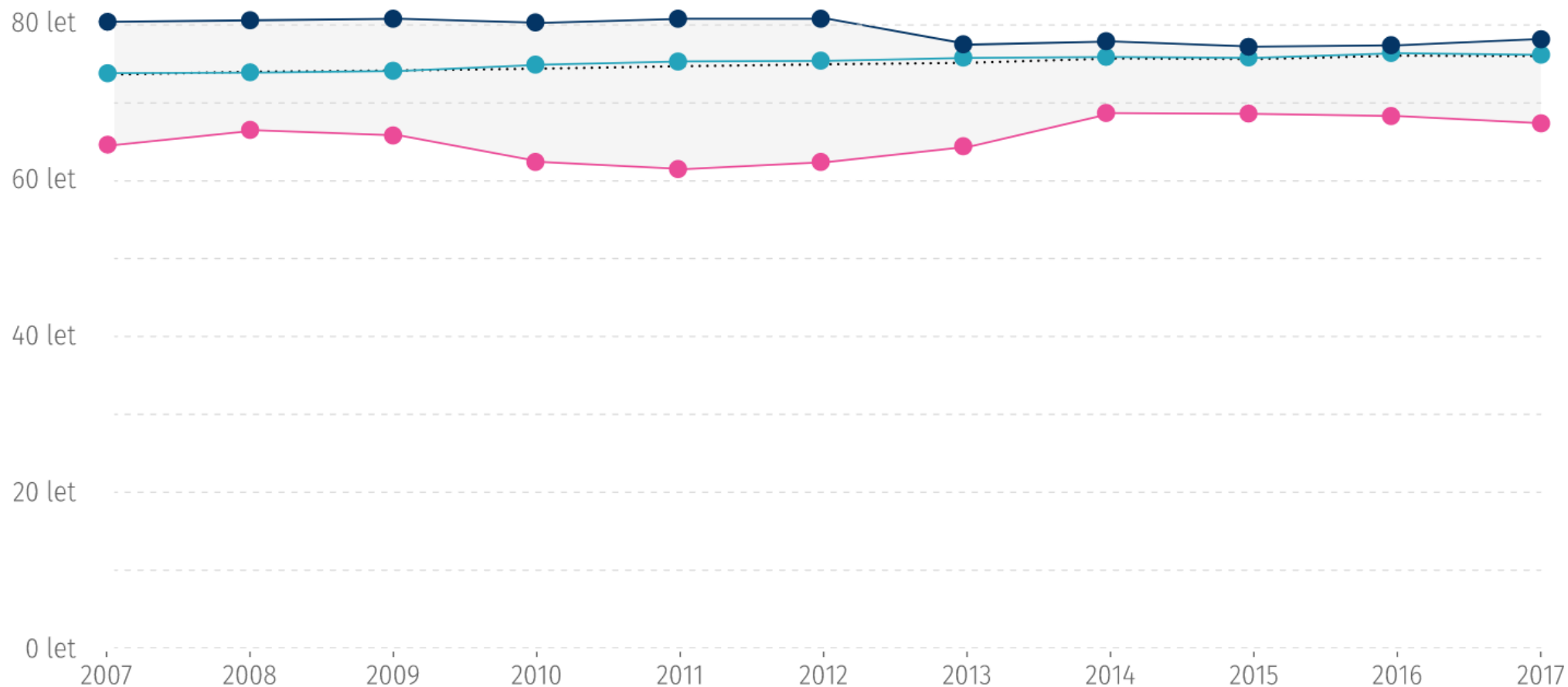
Neekonomický přínos

- Proč by měli být vzdělanější lidé zdravější?
- A je to vůbec tak?

Nižší vzdělání zabíjí!

Naděje dožití ČR dohromady pro obě pohlaví v letech 2007–2017

● základní škola (i nedokončená) ● střední škola ● vysoká škola všechny typy vzdělání

Nižší vzdělání dopadá hlavně na muže

Středoevropským mužům prodlužuje vzdělání život víc než jinde

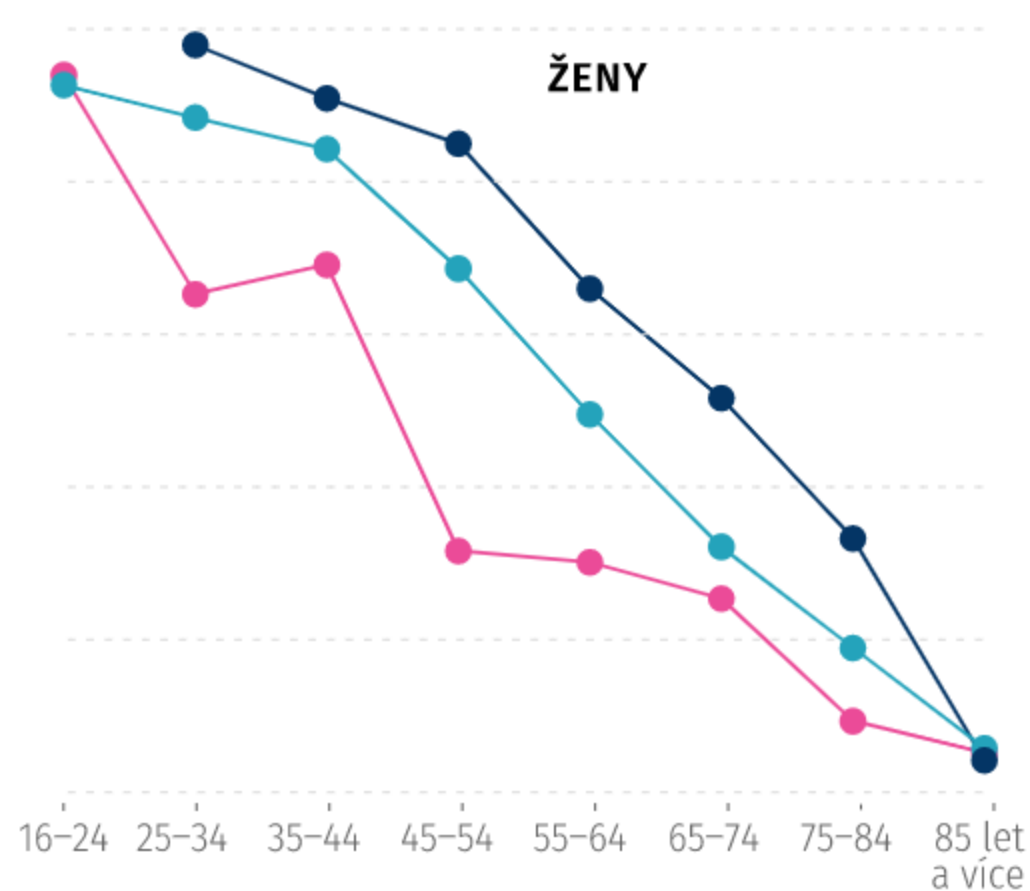
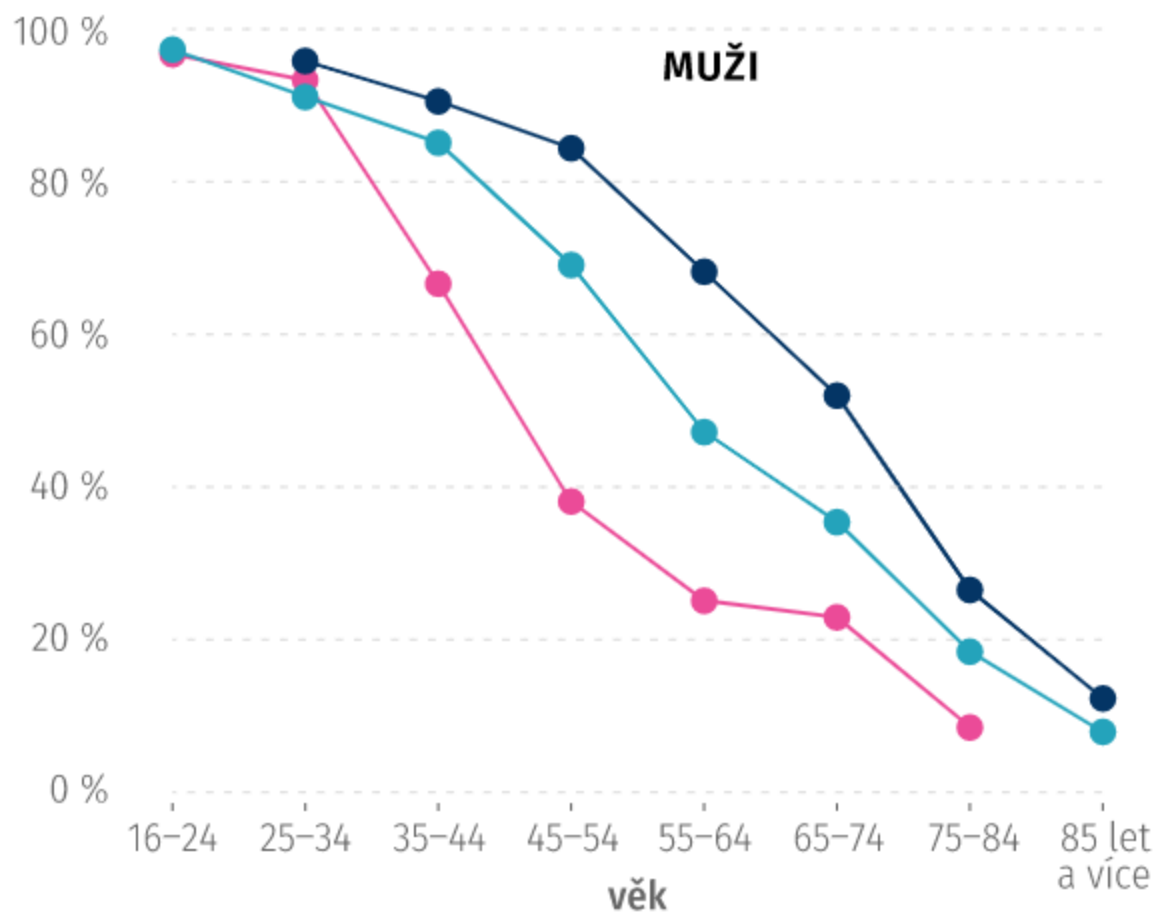
Naděje dožití mužů ve vybraných evropských zemích podle vzdělání v roce 2017

● základní škola (i nedokončená) ● střední škola ● vysoká škola

Nižší vzdělání trápí!

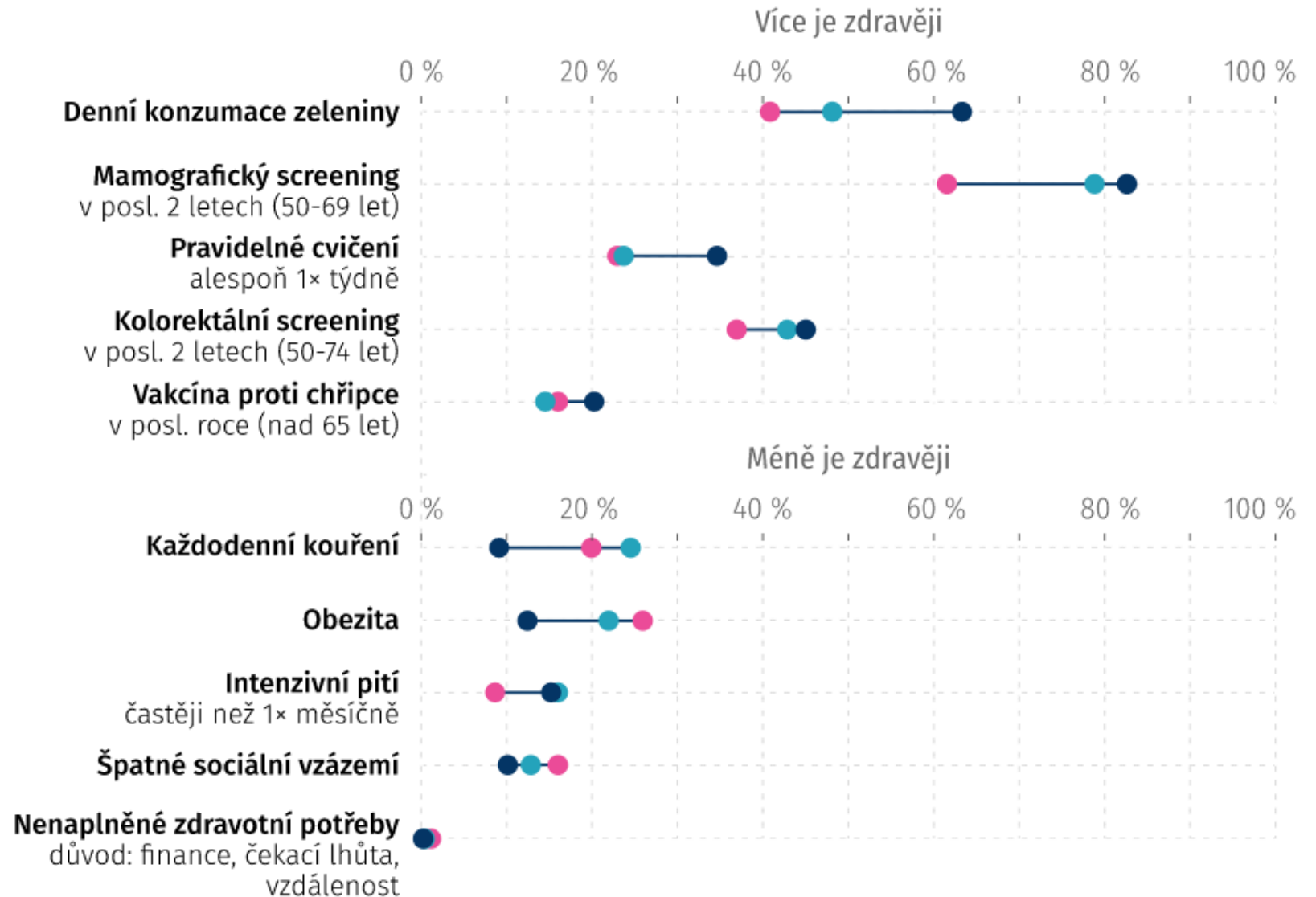
● základní škola (i nedokončená) ● střední škola ● vysoká škola

Rizikové faktory se koncentrují u méně vzdělaných, kromě konzumace alkoholu

Rizikové zdravotní faktory v ČR v roce 2017, obě pohlaví

● **základní škola (i nedokončená)** ● **střední škola** ● **vysoká škola**

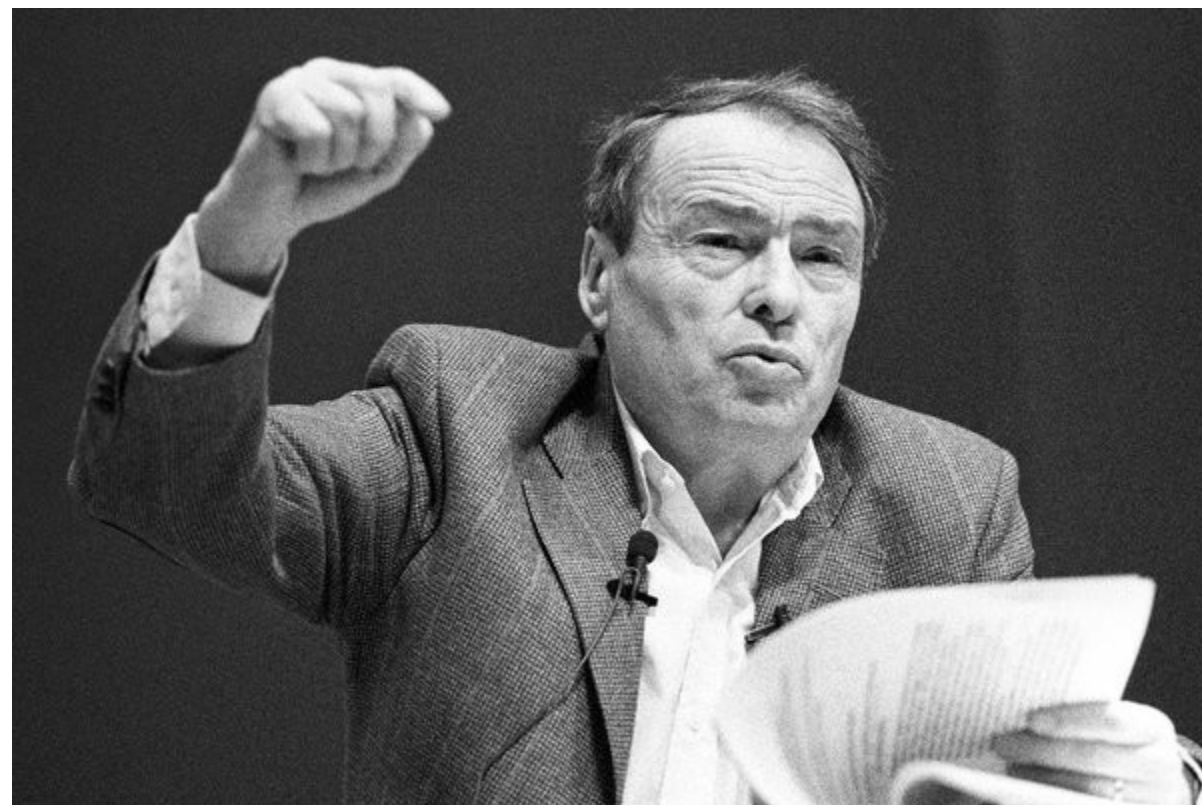

Neekonomický přínos

- Proč by měli být vzdělanější lidé zdravější?
 - Jiný typ povolání
 - Jiný životní styl
 - Lepší komunikace s lékaři (dva vzdělaní lidé si lépe rozumí)
 - Lepší dodržování léčby (chápe důležitost, je schopen dlouhodobě plánovat)

Kapitál kulturní, ekonomický, sociální

- Kapitál je něco, co můžeme použít k prosazení svých cílů
- Nemusí jít jenom o peníze
- Pierre Bourdieu

Kapitál kulturní, ekonomický, sociální

- **Ekonomický kapitál:** peníze, majetek, příjem
- **Kulturní kapitál:** vzdělání, kultura, „vkus“
- **Sociální kapitál:** vztahy a vazby

Prostor sociálních pozice a životních stylů: Francie 1967-1972

Zdroj: [Bourdieu 1997: 15],
zjednodušeno z [Bourdieu 1984]

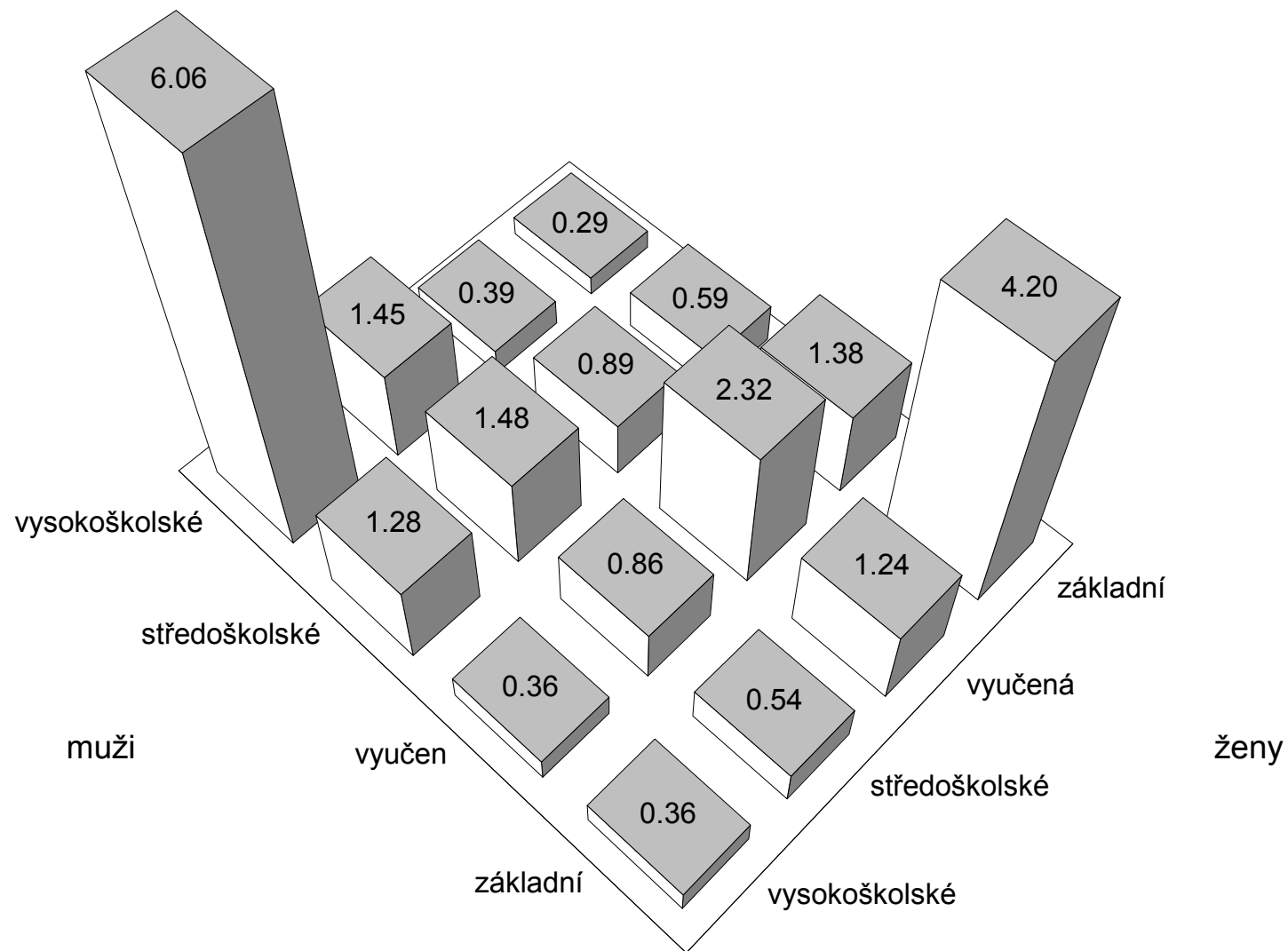
Jak je to s těmi partnery?

Jak je to s těmi partnery?

- Ovlivňuje vzdělání, do koho se zamilujeme?

Jak je to s těmi partnery?

- Existuje silná homogamie (vrána k vráně sedá)
- Geografická
- Náboženská, etnická
- Věková
- Vzdělanostní

Může studovat každý?

- Existují nerovnosti v přístupu ke vzdělání?

Může studovat každý?

- Existují nerovnosti v přístupu ke vzdělání?
- Na základě schopností, nebo i na základě něčeho jiného?
- Jak poznat skutečné schopnosti?
- Co hodnotí školství?

Teorie Maximálně Maintaned Inequality

- Nejprve jsou uspokojeny vzdělávací potřeby dětí z „lepších“ rodin
- Teprve poté, když jsou všechny děti uspokojeny, přichází na řadu další

Teorie Efektivě Maintaned Inequality

- Když už je míst ve školách dost pro všechny a nejsou žádné jiné překážky
- Začíná se hrát o kvalitu školy
- Příklad: maturitu získá každý, ale může být z různých škol

Nerovnosti ve vzdělávání

- Důvody?

Nerovnosti ve vzdělávání

- Důvody?
- Řešení?

Dotazy a připomínky?

dosedel@fss.muni.cz